

YARGITAY BAŐKANLIĐI

ADLÎ YIL AÇIŐ KONUŐMASI

(2012 - 2013)

Ali ALKAN
Yargıtay Birinci Başkanı

3 Eylül 2012

Değerli Konuklar;

Kıymetli meslektaşlarım;

Basınıımızın değerli temsilcileri;

Sözlerime başlarken sizleri saygı ve sevgi ile selamlıyorum.

2012-2013 Adli Yılımı, ülkemize, milletimize ve tüm insanlığa adalet, barış, huzur ve mutluluk getirmesi dileğiyle açıyorum.

Milletimizin geçmiş Ramazan Bayramını ve 30 Ağustos Zafer Bayramını kutluyor, bu vesileyle bize zaferler yaşatıp cumhuriyetimizi armağan eden başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere onun silah arkadaşları ve aziz şehitlerimizi rahmetle anıyorum.

Geçen yıl aramızdan ebediyete uğurladığımız meslektaşlarımıza rahmet diliyor ve emekliye ayrılan arkadaşlarımıza da çalışmalarından dolayı şükranlarımı sunuyorum.

Toplumlarda devlete duyulan ihtiyaç, adalete olan ihtiyaca bağlı olarak gelişmiştir. Adalet, toplumsal ihtiyaç olarak devletin varlık sebebini oluştururken, bir vicdani güç

olarak da; meşruiyetinin kurucu unsuru ve sınırlarının belirleyicisi olmuştur. Cumhuriyetimizin kurucusu, büyük devlet adamı Atatürk de bu durumu, “istiklal, istikbal, hürriyet, her şey adaletle kaimdir” sözleriyle ifade etmiştir. Adalet duygusu ve bu duygunun tatmin edilmesi ihtiyacı, toplumla ve onu oluşturan bireylerle devlet arasındaki en gerçekçi ve soyut bağıdır. İşte bu soyut bağ, yargı düzeni tarafından somutlaştırılarak kurulur, işletilir ve geliştirilir. Bu bağın sağlıklı bir biçimde kurulup işletilmesi suretiyle sağlanacak toplumsal tatmin, sadece yargı düzeninin performansı ile ilgili değildir. Bu tatmin, ülkedeki hukukun üstünlüğüne olan inanç, demokrasi düzeyi, ahlaki değerler ve toplumsal beklentiler gibi olgulardan da ciddi biçimde etkilenir.

Devletler, hangi esas üzerine kurulursa daha sağlıklı yaşarlar ve daha uzun ömürlü olurlar? Bu soruya, devletlerin siyasi sistemleri, toplumların ekonomik ve sosyal koşulları, etnik yapıları ile coğrafyalarındaki farklılıklara rağmen hep aynı cevap verilecektir; Hukukun üstünlüğü.

Son derece zengin olan bu kavram; bir yandan kurumlardan ve devlet yöneticilerinden vatandaşa kadar herkes tarafından anlaşılabilir, hissedilebilir, vicdani ve inşai bir nitelik taşıırken; öte yandan hem bireyler arası ilişkilerde

hem de devlet birey ilişkilerinde sorun çıkmasını önleyecek ve çıkan sorunları çözebilecek esasları içerir.

Hukukun üstünlüğü, yönetenlerin egemenlik yetkisine dayanarak bizzat kendi koydukları kurallarla kendilerinin de bağlı olmaları şeklinde ortaya çıkar. Bunu, bireyler arası ilişkilerin hukuk çerçevesinde yürütülmesi tamamlar. Yönetenlerin kendilerini hukukla bağlı hissetmemeleri, bireyler arası ilişkilerde de hukuka bağlılığın yerleştirilmesini imkânsızlaştırır. Bu anlamıyla hukukun üstünlüğünü sağlamanın öncelikli şartı, yönetenlerin hukuka saygılı olmalarıdır.

Hukukun üstünlüğü, devletin üzerinde, devleti hukukla bağlayan, faaliyet yetkisinin kaynağı olarak hukuku tanıyan, yönetilenlere herkes için geçerli ve önceden belirlenmiş kurallarla hukuki güvence sağlayan bir ilkedir.

Anayasada açıkça tarif edilmeyen “hukukun üstünlüğü” kavramı, bir yandan kurumlara, yöneticilere ve yönetilenlere kendi vicdani sezgileri doğrultusunda en yapıcı telkinlerde bulunur. Diğer yandan Anayasanın 2. maddesinde gösterilen devletin “insan haklarına saygı” yükümlülüğüne, “hukuk devleti” ilkesine ve Anayasanın 138. maddesinde hâkimler için bir hüküm verme esası olarak sayılan “hukuka

uygun olma” kriterine işaret ederek genel nitelikli ölçütler koymaktadır.

Hukukun üstünlüğü kavramı, bu telkinler yanında, yasama ve yürütme organı üyelerinin kendisine bağlı kalınacağına dair üzerine yemin edecekleri bir Anayasal değer olarak da ortaya çıkmaktadır. Gerçekten de, Anayasanın 103. maddesi Cumhurbaşkanımızın; 81 ve 112. maddeleri ise Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ile milletvekili olmayan hükümet üyelerinin, göreve başlarken başka değerler yanında, “hukukun üstünlüğüne bağlı kalacaklarına” dair büyük Türk Milleti önünde namus ve şeref üzerine and içmelerini zorunlu kılmıştır. Hukukun üstünlüğü ilkesi üzerine edilen bu yemin, hukuksal denetim mekanizmaları ile birlikte düşünüldüğünde somut olarak; Anayasanın 9. maddesinde gösterilen “bağımsız mahkemelerin yargı yetkisine”, 125. ve 148. maddelerinde gösterilen “yargı denetimine” ve 138/4. maddesinde gösterilen “yargı kararlarının bağlayıcılığı” üzerine verilen söze inanmış olmaya tekabül eder.

Hukukun üstünlüğü devlet ve toplum katında nasıl hayata geçirilir?

Hukukun üstünlüğünü hayata geçirme ideali, tarihsel

tecrübeler ışığında, bir devlet formu olarak düşünüldüğünde, gelip duracağımız yer “demokratik hukuk devleti” modelidir. Devlet, egemenlik yetkilerini milletin hür iradesinden alır. Her aşamada milletin iradesini gözetir. Çoğunluk ya da azınlık ayrımı yapmaksızın vatandaşlarının haklarını korur. Bir uzlaşma üzerinde yükselen, bu büyük ve meşru gücü hukuka uygun olarak kullanan devlet, kendisini hukukla sınırlayıp hukukun üstünlüğünü her şeyin üzerinde tutar.

Devletin meşruiyet kaynağı millet, sınırları hukuk, amacı ise hukukun üstünlüğüdür.

Türkiye Cumhuriyeti, insan haklarına saygılı, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir. Anayasal düzen bu niteliklerin toplamının ve beraberliğinin terkiibinden oluşur. Bu niteliklerin biri hiç bir suretle diğerine feda edilemez. Hepsi, birlikte ve aynı anda korunmalıdır. Cumhuriyetimizin ülkesi ve milleti ile korunması ve güçlendirilmesi, bu anayasal niteliklerin aynı anda nazara alınması ile mümkündür. Çünkü bu nitelikler, toplumsal mutabakatı sağlayabilecek asgari müştereklere ve toplumla ilişkilerini en üst düzeye çıkarabilmiş modern bir devletin potansiyeline işaret eder.

Hukuk devleti; insanlar arasında dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetmeksizin; doğuştan gelen, kişiliklere bağlı, dokunulmaz, vazgeçilmez, devredilmez haklar olarak kabul edilen temel hak ve özgürlükleri güvence altına alır.

Hukuk devletinin en ayırıcı yapısal niteliklerinden biri olan erkler ayrılığı; egemenlik yetkisinin erkler arasında meşru bir biçimde paylaşılmasını ve bu erklerin yetkiyi; karşılıklı saygı ve denetim ilişkisi içerisinde kullanmalarını sağlar. Bu paylaşımda yargı, milleti adına kullandığı yetkisine dayanarak yasama ve yürütme erkini denetler ve devletin hukukun üstünlüğü hedefine doğru yürümesine katkıda bulunur.

Erkler ayrılığı sisteminin temel özelliği, devletin mutlak hükümlerlik gücünün bir kimsede, bir zümrede, bir erkte toplanmasına izin vermemesidir. Hukuk devleti ilkesine göre devlet kavramı, kendisini oluşturan erklerin toplamı, egemenlik ise erklerin anayasanın öngördüğü biçimde kullandığı yetkilerin tamamıdır. Hiçbir erk diğeri için ayak bağı olmadığı gibi, onay makamı da değildir. Her erk, mevcudiyetini ve meşruiyetini diğer erklerin varlığından ve belirlediği sınırlardan alır.

Yasama, yürütme ve yargının kendi görev alanlarına ilişkin olarak ve Anayasal sınırlar içerisinde kullanacakları takdir yetkileri vardır. Yasama, yürütme ve yargının, anayasal sınırlar içerisinde birbirlerini bağlayacak güçte düzenlemeler, uygulamalar yapıp hükümler verebilmeleri anayasal buyruğun bir sonucudur. Fakat erkler, birbirlerinin takdir yetkileri içinde kalan düzenleme, uygulama ve hükümlerine saygılı olmak durumundadır. Bu, hukuk devletinde erkler ayrılığı sistemine inanmış olmanın gereğidir.

Anayasanın 6. maddesi taşıdıkları egemenlik yetkileri ile birlikte erkleri birbirinden ayırdıktan sonra, yasama ve yürütme erkinin hukuksal denetimini 125. ve 148. maddeleriyle yargı erkine bırakarak yargı ile diğer erkler arasında bir denetim ilişkisi kurmuştur. Yargının bu denetimi nasıl gerçekleştirmesi gerektiği bakımından da 138. madde; anayasa, kanuna, hukuka ve vicdana uygun biçimde kendi içerisinde bir kademeli inceleme sistemi ihdas etmiştir.

Hukuk devletinde anayasa ile belirlenmiş meşru organlar kurumsal olarak, yetkiyi kullananlar ise kişisel olarak hesap verirler. Denetim bir erkin meşru varoluş amacından sapmaması için gereklidir. Denetimi ortadan kaldıran veya

zayıflatan düzenlemeler, yönetim üzerindeki gün ışığını engeller.

Kuvvetler ayrılığı sisteminin sonucu olarak ortaya çıkan yargı denetimi, işlevini yerine getirebilmesi için denetleyeceği erklerin muhtemel olumsuz etkilerine karşı korunmalıdır. Anayasamız bu korumayı, 9. ve 138. maddeleriyle hem denetim sürecindeki etkilere kapatarak hem de yargısal kararların bağlayıcılığını vurgulayıp bu denetimin sonuçlarına sahip çıkarak gerçekleştirmiştir.

Yargı bağımsızlığı yargıcın onurudur. Bu onur; özlük haklarından, fiziki ve sosyal imkânlardan bağımsız olarak tek başına savunulur. Gerek yapısal gerekse karar alma süreçlerine ilişkin müdahaleler hiçbir şekilde kabul edilemez.

Hâkim ve savcılarımız; Anayasanın verdiği bağımsızlık statüsünün içini hukukun üstünlüğü ideali ile doldurmaya, bu statünün temel hak ve özgürlükleri koruma işlevini hiçbir zaman hatırdan çıkarmamaya, bağımsızlık duygusuna zarar verecek içsel nedenlere karşı durmaya, her zemin ve her koşulda yargısal vakar ve cesareti korumaya devam etmelidir.

Hukuk devletinin temel gereklerinden birisi de yargının tarafsızlığıdır. Tarafsızlık, hâkimin baskı altında kalmadan, etkilere kapalı, taraf tutmadan, objektif olarak yargılama yapması, hukuka ve vicdanına göre karar vermesidir.

Bu anlamda birey için tarafsızlık bir güvencedir. Hâkim, günlük siyasetin ve güncel tartışmaların etkisinden uzak olmalı ve taraflar üstü davranmalıdır. Hâkimin görüş ve inançlarından sıyrılarak karar vermesi de tarafsızlığın bir gereğidir.

Yargının bağımsız ve tarafsız olmasının gereklerinden birisi de yargıya sağlanan teminattır. Anayasanın 139. maddesinde hâkimlik ve savcılık teminatı düzenlenmiştir. Hukukun üstünlüğünü gerçekleştirmek için yargının bağımsız, tarafsız ve teminatlı olması gereklidir.

Ancak yargıya verilen güvenceler, aynı zamanda kendilerine yüklenen sorumluluğun ağırlığını göstermektedir. Yargı görevini yerine getirenler, özel ve meslek hayatlarında son derece yüksek etik standartlar göstermek zorundadır. Hâkim ve savcılarımız unutmamalıdır ki, mesleğimizin saygınlığı öncelikle onu temsil edenler tarafından korunur ve güçlendirilir.

Yargı düzeni, ilk derece mahkemeleri, yüksek mahkemeler ve Cumhuriyet başsavcılığı teşkilatları ile birlikte bir bütündür. Anayasal düzen içerisindeki müstakil bir erk olma konumunu bu bütünlük güçlendirir. Anayasanın yargı erkine verdiği yetki ve görevler, yine anayasa ve kanunların gösterdiği iş bölümüne göre kullanılır ve yerine getirilir. Aralarındaki ilişki, astlık üstlük ilişkisi değildir. İlk derece mahkemeleri ya da yüksek mahkemeler arasındaki ilişkinin bu niteliğine uygun düşmeyen, makul ve meşru bir sebebe dayandırılmayan uygulamalar, hangi kurumun tutumundan ya da hangi erkin düzenlemesinden kaynaklanırsa kaynaklansın, sağlıklı sonuçlar vermeyecek, çalışma barışını olumsuz yönde etkileyecektir.

Türk yargısı, Anayasanın ve kanunların ruhunu, demokratik, laik ve sosyal hukuk devletinin gereklerine uygun şekilde anlayıp uygulayabilecek tecrübe ve bilgi birikimine sahiptir. Yasama organınca yapılan düzenlemeler hukuk âlemine katıldıkları andan itibaren bu alanda mevcut diğer hukuksal düzenleme ve evrensel ilkelerle etkileşime girerler. Yargıdan, kanunların ruhuna, sadece kanunlaştırma tarihinin konjonktüründen değil, aynı zamanda bu etkileşimin en merkezi noktasından bakması beklenmelidir.

Yargı düzeninin faaliyetlerinde de hukuka aykırılıklar bulunabilir. Ancak bu hukuka aykırılıklar, yasama ve yürütme işlemlerinde olduğu gibi başka bir erk tarafından düzeltilmez, yine dereceli yargı sistemi içerisinde yargı tarafından kanun yolları kullanılarak düzeltilir.

Yargısal faaliyetlerin niteliği gereği çoğu kez bir memnun yanında bir gayrı memnun da olacağı için, yargısal faaliyete yönelik olarak yapılan şikâyetlere özenle yaklaşmak gerekir. Bu tür şikâyetlerin yaygınlık kazanması her durumda şikâyetin haklılığını göstermez, hatta bazen; şikâyet sahiplerinin yaygınlaşmış haksızlıklarına işaret edebilir.

Yargı düzeni eleştiriye elbette açıktır. Hatta, demokratik toplumun sorgulayıcı ve geliştirici araçlarından biri olarak eleştiriye talep eder ve yararlı bulur. Ne var ki, özellikle siyasi kimlik taşıyan kurum temsilcilerinin yargıya ve yargıçlara yönelik hakarete, aşağılamaya varan, kabul edilemez ifade ve açıklamaları karşısında yargı kurumlarının sessiz kalması, bu açıklamaların haklılığını kabullenmesinden değil ortaya çıkacak polemiklerin yargının saygınlığı ile bağdaşmayacağı düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Yargı, üzerinden siyasi söylem geliştirilecek, popülizm yapılacak

bir alan değildir. Halkın meşru hak arama mercii olan yargıya karşı, en büyük özeni halkın temsilcileri göstermelidir.

Bazı davalarda eksik ve doğru olmayan bilgiye dayalı olarak kamuoyunun ısrarla yanlış yönlendirilmesine üzülecek şahit olmaktadır. Olayın oluşu, dosyadaki delil durumu, mahkemelerin gerekçeli kararlarının içeriği bilinmeden, suç ve cezada kanunilik, şüpheden sanığın yararlanacağı gibi evrensel ilkeler gözetilmeden yapılan bu eleştiriler yargıya ve devlete olan güvene büyük zarar vermektedir.

Yargının bağımsızlığına tesir eden en önemli etkenlerden birisi de medyadır. Sosyal bir güç haline gelen medya farkında olarak ya da olmayarak yargılamanın seyrini etkileme tehlikesi oluşturmaktadır. Bazen de kendilerini yargılama makamı yerine koyup masumiyet karinesinin aksine kişileri mahkûm etmektedir. Bu nedenle yargıya intikal etmiş konularda medyanın objektif, gerçeğe uygun ve doğru haber vermesi gerekir. Soruşturması ve kovuşturması devam eden konularda kamuoyu oluşturup yönlendirecek şekilde yayın yapmaktan ve en önemlisi de yargısız infazdan kaçınmalıdır. Yargı makamları da kamuoyunun haber alma hakkını yerine getiren medyaya ölçülü, yeterli ve sağlıklı bilgi akışını sağlamalıdır.

İfade özgürlüğü belli bir düşünceye sahip olabilme ve bunu paylaşıp yayabilme özgürlüğünü ifade eder. Bu yönüyle demokratik toplumun en önemli temellerinden, toplumun ilerlemesinin ve bireyin gelişiminin en önemli koşullarından birini, pek çok hak ve özgürlüğün kullanılabilmesinin ise ön koşulunu oluşturur. Bir devletin demokratikleşmesinin gerçekçi işaretleri ifade özgürlüğü alanında izlenir ve otoriterleşme eğilimleri de ilk önce ifade özgürlüğünde kendini gösterir.

Bireylerin sahip oldukları düşünce ve kanaatler, ancak ifade edildiğinde anlam kazanır. İfade araçları ve içeriği bu noktada sınırlandırma sorunu ile karşılaşır. Bu gün itibarıyla; diğer göstergeler bir yana, ulusal mahkemelerimize ve AİHM'e ifade özgürlüğü alanından giden dava dosyalarının sayısı dikkate alındığında, bir ifade özgürlüğü sorunumuzun olduğu açıktır. Bu sorunu, bu özgürlüğün "görev ve sorumluluk yüklediği" gerçeğine aykırı hareket eden anlayışlar bir yandan, kamu gücünün otoriter eğilimlerle kullanımı diğer yandan büyütmede, başta ifade özgürlüğü olmak üzere hak ve özgürlükleri istismar eden terörist yöntemler çözümü güçleştirmektedir. Terörist yöntemlerle ifade yöntemleri birbirinden ayrılmalıdır. Şiddete teşvik, ırkçılığa çağrı ve

nefret içeren ifadelere geçit vermemeli, ancak kamu gücünü temsil edenler de toleransı elden bırakmamalıdır.

Terör, insan haklarını ciddi bir şekilde tehlikeye atan, demokrasiyi tehdit eden ve özellikle meşru hükümetleri istikrarsızlığa uğratmayı ve çoğulcu sivil toplumu yıkmayı amaçlayan cebir ve şiddete dayalı bir olgudur. Terörün doğrudan veya dolaylı biçimde cebir ve şiddete dayalı her türlü eylem, yöntem ve faaliyetlerine karşı kararlı bir mücadele ortaya konulmalıdır. Terörist faaliyetler hiçbir hukuki gerekçeye dayandırılarak savunulamaz ve haklı görülemez. Devletin, ülkesinde yaşayan herkesin yaşam hakkını terör eylemlerine karşı koruması pozitif yükümlülüğü, öncelikli ve asli görevidir. Terörün sınır aşan özelliği de dikkate alındığında bu görev ulusal ve uluslararası işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Ancak; bu işbirliği zorunluluğu ülkelerce yerine getirilmediği gibi terörün politik bir araç olarak kullanıldığına bile tanık olmaktayız.

Terörist faaliyetler, özellikle din, demokrasi, milliyet, çoğulculuk ve insan hakları gibi toplumsal veya hukuksal değerleri, sadece istismar amacıyla kullanır. Terörün bu değerlere yönelik istismar edici stratejisi; mücadelenin bu

alanlarda da kararlılıkla sürdürülmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ancak; yetkili makamlar eliyle yürütülecek terörle mücadele mutlaka “hukuka uygunluk” alanı içinde kalmalıdır. Terörle mücadelede hukukun üstünlüğüne bağlı kalma, sadece mümkün olması gereken değil, aynı zamanda gerekli ve zorunlu olan koşuldur.

Yargı, terörün hangi özgürlükleri istismar amacıyla kullandığının farkındadır. Biz devletimizin hukukun üstünlüğü ilkesi içinde kalarak terörü sona erdireceğine gönülden inanıyoruz.

Aile toplumun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Kadın, bu temelin en önemli unsurudur. Kadına yönelik şiddet insan onuruna yapılan bir saldırı ve en güncel insan hakları problemlerinden biridir. Bu sorun sadece kadınların değil tüm toplumun sorunudur. Önemli olan, olay meydana geldikten sonra soruşturulması değil önleyici tedbirlerle engellenmesidir. Aile içindeki bu şiddetin önlenmesi için hukuki korumanın yanında, kadının ekonomik ve sosyal yönden desteklenmesi ve toplumun da eğitim yoluyla bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

Çocukların beden ve ruh sağlıklarının gelişimi açısından internetteki zararlı içeriklerden korunması büyük önem taşımaktadır. Çocukların yetenekleri itibarıyla interneti yetişkinlerden daha iyi derecede kullanabildikleri bilinmektedir. On sekiz yaşından küçük kişilerin internet üzerinden gelecek cinsel sömürü, cinsel saldırılar ve zararlı içeriklere karşı savunmasız kaldıkları uluslararası hukukça da kabul edilen bir gerçektir. Ülkemizin taraf olduğu sözleşmelerle; hükûmetlere, özel sektöre, sivil toplum örgütlerine ve medya kuruluşlarına çocukların zararlı içeriklerden korunması için gerekli tedbirlerin alınması, eğitimlerin yapılması, ortak standartların ve bu suçlarla mücadele için etkin işbirliğinin geliştirilmesi konularında yükümlülükler getirilmektedir.

Genç bir nüfusa sahip olduğumuza ve onsekiz yaşından küçükler, çocuk olarak kabul edildiğine göre korumamız gereken alan oldukça geniştir. Çocuklar açısından mevzuatta koruyucu ve destekleyici tedbirlere ilişkin hükümler açık bir şekilde gösterilmiş ise de halen gerekli sistematik yapının kurulabildiği söylenemez. Çocukların korunması ve suça sürüklenmelerinin önlenmesi için adli ve idari merciler arasında eşgüdüm ve acil işbirliği sağlanmalıdır.

Kabul edildiği günden bu yana önce değiştirilmesi ve belli bir zamandan sonra da yenisinin yapılması gündeme gelen Anayasamızın artık ihtiyaçları karşılamadığı, sorunları çözmediği, hatta bazı sorunların kaynağı olduğu geniş kesimlerce ve yüksek sesle ifade edilmektedir.

Gerçekten de 1982 Anayasası hazırlanış süreci, tepkisel niteliği, yüksek bir oy oranı ile kabul edilmiş olmasına rağmen meşruiyeti hep tartışılmış, demokrasi ve insan hakları ile kurduğu ilişki, birey karşısında devleti öne alan ve yücelten tutumu, ihdas ettiği bazı kurumlarla kendisini geleceğe taşıyamamış, eskimiş ve çağımızın gerisinde kalmıştır.

Bugün, ülkemizin önceliklerinden birisi de yeni bir anayasadır. Yargıtay; sivil inisiyatifleri, siyasi ve sosyal kurumları ile tüm toplumun yeni bir anayasayı ihtiyaç duyarak beklediğini görmektedir. 2011 yılında yapılan genel seçimler ile oluşan TBMM, yeni bir anayasa yapmaya yetkili olduğu gibi, oluşumu itibariyle de bir toplumsal uzlaşma anayasası yapabilecek imkânlarla da sahiptir. Yargıtay da, toplumla birlikte hukukun üstünlüğünü esas alan, demokratik değerlere bağlı, toplumsal uzlaşmaya dayanan yeni bir anayasayı TBMM'den beklemektedir.

Yeni anayasa mutlaka toplumsal katılımı, uzlaşmayı esas almalıdır. Bu esas dışındaki anayasanın hangi yöntemle yapılacağı hususu tali bir konudur. Yeni bir anayasa ihtiyacının ardındaki sosyal ve siyasi mutabakat; anayasa yapımını kolaylaştıran, bu yolda kullanılacak araç ve yöntemleri zenginleştiren ve kaçırılmaması gereken bir fırsattır.

Yeni anayasa, “devlet iktidarını hukukla sınırlandırma, hak ve özgürlükleri güvence altına alma” biçimindeki anayasacılığın özüne uygun ilkeler gözetilerek yapılmalı ve egemenliğin kullanılış biçimi, erkler ayrılığı, yargı denetimi, yargı bağımsızlığı gibi konular bu öz çerçevesinde ele alınmalı, devletin üniter yapısını zaafa uğratacak düzenlemelerden ise kaçınılmalıdır.

Hukukun üstünlüğü esasına dayanan devletin, insan haklarını, insanın onur ve vakarını korumak en temel görevi olmalıdır.

Yasama ve yürütme organları ile idare, yapacağı iş ve işlemlerde öncelikle ihtilafa neden olmamayı gözetmeli, bunu sağlamak amacıyla ihtiyaç duyulan kurallar ve kurumlar oluşturulmalıdır.

Devlet, suç mağduru olan kişilere karşı objektif sorumluluk üstlenmelidir. Yine bu doğrultuda soruşturmanın etkinliğinin artırılmasını sağlayıcı düzenlemeler de anayasada yer almalıdır.

Türkiye’deki hukuk eğitiminin kalitesi yargı sistemini doğrudan etkilemektedir. Hukuk eğitiminin en temel amacı hukukçuyu hukukun üstünlüğü inancıyla yetiştirmek, onu hukukun üstün ve evrensel değerleriyle tanıştırmak olmalıdır. Hukuk fakültesindeki lisans eğitimini tamamlamış bir hukukçunun, hukukun diliyle, tarihiyle, temel kavramlarıyla, usulü ve esasıyla bağı kurulmuş, mantık ve muhakemesi gelişmiş olmalıdır.

Hukuk fakültelerinin saygın konumlarının korunabilmesi için öğrenci alımından, yeni hukuk fakültesi açmaya, öğretim üyesi kadrolarının yeterli nitelik ve niceliğe ulaştırılmasından eğitim ve öğretim imkân ve metotlarına kadar ciddi bir planlama ve özene ihtiyaç olduğu görülmektedir. Modern, uygulamalı eğitim ve öğretim metotlarının uygulanmasında geç kalınması, nitelikli ve çağı okuyan hukukçu yetiştirmeye engel olacaktır.

Hâkim ve savcı adaylarının eğitiminde kısa ve uzun vadeli stratejinin belirlenmesi, aday sayısının uygulamalı eğitime fırsat verecek oranda tespiti, tüm sürecin tek bir sorumlu merci eliyle takibi ve aşamalardaki beklentilerin belirlenip karşılanması bu eğitimin kalitesini artıracaktır.

Savunma mesleğinin etkinliğinin artırılması açısından avukatların mesleğe alınma kuralları, meslek içi eğitim ve çalışma koşulları ile amaca uygun, verimli staj imkânları ve resmi kurumlar nezdindeki durumları, yargının olmazsa olmaz unsuru olan savunmanın bu konumuna uygun olarak yeniden gözden geçirilmelidir.

Yargıtay, yargının en önemli sorunu olan iş yükünün azaltılması amacıyla TBMM, Adalet Bakanlığı ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ile işbirliği içerisinde birtakım kurumsal tedbirler almıştır. Kısaca iş yükünün çözümü için alınan tedbirlerden bahsetmek istiyorum.

Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) Yargıtayda da kullanılmaktadır. Bu projenin uygulanması ile Yargıtaydaki iş ve işlem süreçleri kısaltılarak makul sürede yargılanma hakkının kullanılmasına katkıda bulunulmuş, daha etkin ve verimli yargılama faaliyetleri yürütülmüş, adli

ve idari faaliyetlerin tamamında 01.01.2012 tarihi itibariyle elektronik imza uygulamalarına geçirilerek kâğıt ortamı terkedilmiştir.

Son dört yılda Yargıtaya yıllık ortalama 650.000 dosya gelmiş, bunlardan her yıl 550.000 adedi incelenerek karara bağlanabilmiştir. Böylece her yıl 100.000 dosya, arşivde bekleyen yüzbinlerce dosyaya eklenmeye devam etmiştir. Bu durumun sonucu olarak, 2007 yılı başında arşivde bekleyen dosya sayısı 650.000 iken bu sayı 2011 yılı sonu itibariyle 1.150.000 rakamına ulaşmıştır.

Öncelikle, yılda 650.000 dosyanın temyiz incelemesi için yüksek mahkemeye gelmesinin hiçbir şekilde makul bir durum olmadığını, bu sayının dünya ortalamasının yaklaşık elli katı olduğunu, böyle bir iş yükünün de uzun süre kaldırılmayacak nitelikte bulunduğunu söylemeliyim.

Bu iş yükünün sorumlusu tek başına Yargıtay olmadığı gibi, tek çözüm mercii de Yargıtay değildir.

Örneğin; 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, yürürlüğe girdiği 2005 yılından bu yana neredeyse yılda iki kez olmak üzere on iki kez değiştirilmiştir. Bu değişikliklerin toplamı Ceza Kanunumuzun yaklaşık üçte birine tekabül etmektedir.

Ceza Hukuku alanında sık yapılan yasal değişiklikler, uyar-lama yargılaması kapsamında bir işin defalarca ele alınma-sına ve sistemdeki dosya sayısının gerçek adli olay sayısın-dan fazla görünmesine neden olmaktadır.

İstinaf kanun yolunun henüz faaliyete geçmemiş ol-ması, alternatif uyuşmazlık çözüm yollarının henüz yeterin-ce geliştirilememiş olması ve bilirkişilik müessesesindeki aksaklıkların tamamen giderilememiş olması gibi yargının iş yükünü artıran birçok etken bulunmaktadır.

Artan üye sayımıza paralel olarak, tetkik hâkimi sa-yımız son bir yılda iki katına çıkarılmıştır. Bu durum, mü-zakere yapılan gün ve saatlerimizin de iki katına çıkması ve dolayısıyla çalışma kapasitemizin ikiye katlanması anlamına gelmektedir.

Artan bu iş temposunda Yargıtay daire başkanların-dan üyelerine, hakim ve savcısından personeline kadar bü-yük bir özveri ile çalışılarak gelinen bu noktada amacımız; ne pahasına olursa olsun bekleyen dosyaları eritmek değil, makul sürede adil yargılamayı gerçekleştirmektir.

Geçen yıl aramıza katılan hâkim ve Cumhuriyet sav-cılarımıza çalışma ortamı sağlamak amacıyla 2011 adli yılı

başında kiralanan binamız iki ay gibi kısa bir sürede tüm elektronik altyapısıyla amaca uygun şekilde hazırlanmış, yirmiiki ayrı yerde bulunan Cumhuriyet Başsavcılığı arşivleri tek bir yerde toplanarak modern altyapı ve imkanları ile Balgat'taki hizmet binasına kavuşturulmuştur.

Şu anda Cumhuriyet Başsavcılığı arşivlerindeki bir dosyaya iki dakikada ulaşılmakta ve başvuru sahibine incelemesi için on dakika içinde sunulabilmektedir. Bu, kamu hizmetlerinde süratin ve şeffaflığın güzel bir örneğidir.

Biriken dosyaların azalmaya başlamasıyla birlikte, örneğin; 2010 yılında duruşmasız bir boşanma dava dosyası incelenmek için yaklaşık iki yıl sıra beklerken, bu süre şimdi bir yılın altına düşmüştür. Yargı, kamu hizmetinin kalitesine yönelik güzel örnekleri üretmeye devam edecektir.

Bugün itibariyle; bu sorunun ülkemiz gündeminde yer alan can sıkıcı konular arasından çıkacağına ilişkin sürecin başladığını, incelenmeyi bekleyen dosya sayımızın 1.150.000'den 880.000'e gerilediğini ve bu sene sonu itibariyle de 800.000'in altına inerek, 2011 yılı rakamlarına göre iş yükünde üçte bir oranında azalma sağlanmış olacağını belirtmek isterim.

Önceki yıllarda hep iş yükü konusunda sorunlarımızdan bahsedilmekte ve getirilebilecek çözümlere yönelik vizyon ve hedeflerimiz açıklanmaktaydı. Şimdi memnuniyetle ifade ediyorum ki, geçen bir yıl içinde üye, hâkim, Cumhuriyet savcısı ve personel olarak Yargıtay, her yıl biriken dosya sayısının biraz daha arttığı, inceleme sürelerinin biraz daha uzadığı tabloları artık geride bırakmıştır. Başlayan bu süreç tamamlandığında ülkemiz, makul sürede yargılamayı sonuçlandırmak bakımından önemli bir engeli aşmış olacaktır.

144 yıllık tarihe sahip Yargıtay olarak, bu güne kadar Türk Hukuku'nun ve insan haklarının gelişimine verdiğimiz katkı bundan sonra da artarak sürecektir.

İnsan haklarından taviz vermeden, hukukun üstünlüğü ilkesinin yerleşmesi ve yargı bağımsızlığının korunması hedefinden asla vazgeçmeyeceğiz. Türkiye Cumhuriyeti üzerinde yaşayan herkesin en üst düzey insan hakları standartlarına ulaşması, insanların huzur ve mutluluğunun sağlanması yolundaki en büyük gücümüz aziz milletimizden aldığımız destektir.

Sorunlarını en aza indirmiş ve uluslararası alanda çağdaşlarına örnek olacak bir yargı teşkilatının adli yıl açılışında buluşmak dileğiyle hepinize en içten sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Ali ALKAN
Yargıtay Birinci Başkanı